

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економічної кібернетики**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

О.А. Лагоднюк

“ ___ ” _____ 2019 р.

06-11-53

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline**

**Організація та управління інформаційно-
аналітичним забезпеченням безпеки підприємства**

**Organization and management of information and
analytical security of the enterprise**

Спеціальність 073 «Менеджмент»

ОПП «Управління фінансово-економічною безпекою»

Specialty «Management»

EPP «Financial and economic security management»

Рівне – 2019

Робоча програма з дисципліни «**Організація та управління інформаційно-аналітичним забезпеченням безпеки підприємства**» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 073 «Менеджмент» ОПІ «Управління фінансово-економічною безпекою» денної та заочної форми навчання. Рівне: НУВГП, 2019. 13 с.

Розробник: Кардаш О.Л., к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної кібернетики.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної кібернетики

Протокол від " __ " _____ 2019 року № __

Завідувач кафедри економічної кібернетики _____

(П.М. Грицюк)

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Протокол від " __ " _____ 2019 року № __

Голова науково-методичної комісії _____ (Л.В. Мельник)

© О.Л. Кардаш, 2019 рік

© НУВГП, 2019 рік

Вступ

У ринкових умовах господарювання підприємство, як відкрита система функціонує у складному зовнішньому середовищі, що характеризується нестабільністю та постійною динамікою. Таке середовище змушує керівництво швидко адаптуватися до нових умов, врахування чинників невизначеності та нестійкості економічного середовища.

Анотація

Найважливішими факторами, що впливають на економічну безпеку підприємства, є законодавча база, рівень оподаткування, доступ на світові ринки збуту, інвестиційна привабливість держави.

Економічна безпека підприємства залежить від економічної безпеки держави, адже ґрунтується на її фінансовому, сировинному та виробничому потенціалі, перспективах розвитку.

Головна мета управління економічною безпекою – забезпечення продуктивної роботи операційної системи та раціонального використання ресурсів, певного рівня діяльності персоналу та якості господарських процесів підприємства, а також стимулювання нарощування його виробничого потенціалу.

Ключові слова: підприємство, безпека, національна безпека, економічна безпека, інформаційно-аналітична діяльність, загрози, ризики, невизначеність.

Abstract

The most important factors affecting the company's economic security are the legal framework, the level of taxation, access to world markets, and the investment attractiveness of the state.

Economic security of the company depends on the economic security of the state, because it is based on its financial, raw material and production potential, development prospects.

The main objective of the management of economic security is to ensure the productive operation of the operating system and the rational use of resources, a certain level of personnel activity and the quality of business processes of the enterprise, as well as stimulating the growth of its production potential.

Key words: enterprise, security, national security, economic security, informational and analytical activity, threats, risks, uncertainty.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: 07 “Управління та адміністрування”	цикл навчальних дисциплін вільного вибору	
Модулів – 1	Спеціальність: 073 «Менеджмент» ОПП « Управління фінансово-економічною безпекою »	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 самостійної роботи студента - 5	Рівень вищої освіти: другий (магістр)	16 год.	2 год.
		Лабораторні	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		58 год.	82 год.
		Вид контролю	
		залік	

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 36% до 64%

для заочної форми навчання - 7% до 93%.

2. Мета та завдання вивчення дисципліни

Метою навчальної дисципліни “Організація та управління інформаційно-аналітичним забезпеченням безпеки підприємств” є формування системних знань про методи та прийоми інформаційного та аналітичного забезпечення бізнесу та підприємництва, знайомство з основними методами та алгоритмами обробки економічної інформації, прогнозування та прийняття рішень.

Завданням дисципліни є: знайомство з практичними методами отримання інформації; знайомство з теоретичними методами отримання інформації; засвоєння навиків математичного моделювання та прогнозування економічних процесів; отримання знань про основні методи прийняття рішень в економічній діяльності; отримання навиків прогнозування економічних процесів.

Предметом вивчення дисципліни є методи організації інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки підприємств.

Після вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- методологію інформаційно-аналітичної діяльності підприємства;
- методологію використання теоретичних та практичних методів знаходження інформації;
- статистичні методи моделювання процесів;
- математичні методи моделювання економічної динаміки;

вміти:

- використовувати теоретичні та практичні методи добування інформації;
- використовувати інформаційно-комп'ютерні методи добування інформації;
- використовувати теоретичні та практичні методи захисту інформації;
- застосовувати статистичні та математичні методи прогнозування динаміки процесів;
- використовувати наукові методи прийняття рішень.

Дисципліна передбачає набуття таких програмних *компетенцій*:

- ЗК01. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- ЗК03. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- ЗК07. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК08. Здатність виявляти, вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення;

СК04. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;

СК05. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;

СК09. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію;

СК14. Здатність до використання інформаційно-аналітичного інструментарію дослідження змін у стані фінансово-економічної безпеки з використанням сучасних знань про методи, технології та інструменти аналізу, моделювання та оцінювання економічних процесів та явищ.

Вивчення дисципліни дозволить досягнути наступних *програмних результатів навчання (ПРН)*:

ПР01. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;

ПР02. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;

ПР03. Проектувати ефективні системи управління організаціями;

ПР08. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією;

ПР13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

ПР14. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку комплексної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства у поєднанні з дослідницькими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності

ПР 16. Відшукувати, обробляти систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, банків, установ та організацій

ПР19. Застосовувати поглиблені знання у сфері оцінки зовнішніх та внутрішніх загроз, ризиків, небезпек при проектуванні комплексних систем безпеки;

ПР20. Застосовувати інструментарій антикризового фінансового управління з метою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, установ, організацій.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Методологія інформаційно-аналітичної підтримки безпеки

Тема 1. Методологія інформаційно-аналітичної підтримки безпеки підприємства

Основи безпеки підприємницької діяльності. Роль і місце інформаційно-аналітичної діяльності в роботі спецслужб світу. Історико-філософський аспект проблеми.

Тема 2. Використання загальнонаукових методів пізнання у інформаційно - аналітичній діяльності

Загальнофілософські методи пізнання. Історичний і логічний способи пізнання. Абстрактне і конкретне. Аналіз і синтез. Системний аналіз. Індукція і дедукція. Метод моделювання. Метод аналогії. Метод спостереження. Метод підслухування. Опитування (бесіда). Порівняння. Експеримент. Роль приладів у науковому пізнанні. Сучасні технічні засоби отримання інформації. Використання програмного забезпечення для отримання інформації.

Тема 3. Методи забезпечення інформаційної безпеки

Види інформації. Вмірювання інформації. Ентропія. Кодування інформації. Шифрування інформації. Методи отримання інформації. Забезпечення збереження інформації. Безпека комп'ютерних мереж. Комп'ютерні віруси. Комп'ютерні хакери.

Тема 4. Статистичні методи аналізу інформації

Випадкові величини. Аналіз залежності випадкових величин. Модель лінійної регресії та її верифікація. Кореляційна матриця. Множинна регресія. Факторний аналіз. Кластерний аналіз.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Методологія управління економічною безпекою

Тема 5. Прогнозування економічних процесів

Поняття прогнозу. Види прогнозів. Методи наукового прогнозування. Метод математичного моделювання. Метод регресії. Метод екстраполяції. Аналіз та моделювання часових рядів. Аналітичні моделі тренду. Методи штучного інтелекту.

Тема 6. Методи оцінки та управління економічним ризиком

Поняття невизначеності та ризику. Кількісна оцінка ризику. Ймовірнісні методи оцінки ризику. Ризик інвестиційного портфеля. Врахування ризику при інвестуванні. Оптимізація ризику при управлінні запасами.

Тема 7. Методика оцінювання економічної безпеки підприємства

Структурні елементи економічної безпеки підприємства. Основні показники економічної діяльності підприємства. Критерії економічної безпеки. Моделі економічної безпеки. Метод стандартизації показників. Метричний метод оцінювання безпеки. Моделювання динаміки рівня безпеки підприємства.

Тема 8. Методи прийняття рішень

Прийняття рішень в умовах визначеності. Багатокритеріальні задачі. Метод голосування. Метод експертних оцінок. Узгодженість експертних оцінок. Прийняття рішень в умовах невизначеності. Перша і друга інформаційна ситуація. Методи нечіткої логіки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у т.ч.				усього	у т.ч.			
		л	п	інд	ср		л	п	інд	ср
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Методологія інформаційно-аналітичної підтримки безпеки										
Тема 1. Методологія інформаційно-аналітичної підтримки безпеки	12	2	2	-	8	12	2	-	-	10
Тема 2. Використання загальнонаукових методів пізнання у інформаційно-аналітичній діяльності	12	2	2	-	8	16	-	2	-	14
Тема 3. Методи забезпечення інформаційної безпеки	12	2	2	-	8	14	-	-	-	10
Тема 4. Статистичні методи аналізу інформації	10	2	2		6					10

Продовження таблиці

Змістовий модуль 2. Методологія управління економічною безпекою										
Тема 5. Прогнозування економічних процесів як інструмент прийняття рішень	10	2	2	-	6	-	-	-	-	10
Тема 6. Методи оцінки та управління економічним ризиком	12	2	2		8			2		10
Тема 7. Методика оцінювання економічної безпеки підприємств	12	2	2		8			2		8
Тема 8. Методи прийняття рішень	10	2	2	-	6	-	-	-	-	10
Усього годин	90	16	16	-	58	2	-	6	-	82

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість год.	
		денна	заочна
1.	Експертні методи прийняття рішень	2	-
2.	Прийняття рішень в умовах невизначеності	2	2
3.	Використання методу стандартизації показників для оцінювання економічної безпеки підприємства	2	-
4.	Оцінювання продовольчої безпеки областей України	2	-
5.	Оцінювання ризику фінансових інвестицій	2	-
6.	Оцінювання ризику банкрутства підприємства	2	2
7.	Експертні методи прийняття рішень	2	2
8.	Бізнес-план як основа виробничо-економічної діяльності підприємства	2	-
Разом		16	6

6. Завдання для самостійної роботи

За чинним навчальним планом на вивчення дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичним забезпеченням безпеки підприємства» студентам відведено 3 кредити (90 годин), в тому числі:

- для денної форми навчання: лекції – 16 годин, практичні заняття – 16 годин, самостійна робота – 58 годин.
- для заочної форми навчання: лекції – 2 години, практичні заняття – 6 годин, самостійна робота – 82 годин.

Число кредитів ЕСТС	Загальний обсяг дисципліни	Розподіл часу				Частка самостійної роботи, %	
		Аудиторні заняття		Самостійна робота		денна	заочна
		денна	заочна	денна	заочна		
3	90	30	8	60	82	67	93

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної та заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість год.	
		денна	заочна
1.	Головні загрози фінансово-економічній безпеці підприємства	8	10
2.	Механізми управління фінансово-економічною безпекою	8	14
3.	Принципи організації управління фінансово-економічною безпекою	8	10
4.	Методи фінансового контролінгу	6	10
5.	Методи діагностування фінансової кризи	6	10
6.	Використання системного підходу для аналізу фінансово-економічної безпеки	8	10
7.	Ідентифікація ризиків діяльності підприємства	6	8
8.	Антикризове управління в системі фінансово-економічної безпеки	8	10
Разом		58	82

Звіт про самостійну роботу подається у вигляді електронного

варіанту та звіту з кожної теми, наведеної у таблиці. Оформлення – в окремому звіті для самостійної роботи.

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичним забезпеченням безпеки підприємства» використовується інформаційно-ілюстративний та проблемний методи навчання з застосуванням :

- лекцій у супроводі мультимедійної презентації;
- опорного роздаткового графічного матеріалу;
- індивідуальних творчих завдань при виконанні лабораторних робіт.

8. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в письмовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (100 тестів, одна правильна відповідь з п'яти запропонованих).

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з практичних занять – на основі перевірки виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Розрахункові завдання, задачі, лабораторні роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні справи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти Шкала оцінювання студентів денної та заочної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2				100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
10	15	10	15	10	15	10	15	

T1, T2 ... T8 – теми змістовних модулів.

У заліково-екзаменаційній відомості результати навчання проставляються за двома шкалами – 100-бальною та національною. Позитивні оцінки виставляються тільки тим студентам, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, і набрали за результатами поточного та підсумкового контролів не менше 60 балів.

Шкали оцінювання для заліку

90-100	зараховано
82-89	
74-81	
64-73	
60-63	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення дисципліни

Методичне забезпечення навчальної:

- Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни;
- Конспект лекцій з дисципліни „Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства” для студентів магістерського рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» («Управління фінансово-економічною безпекою»)/ Н.М. Кондрацька. – Рівне: НУВГП, 2018. – 40 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ep3.nuwm.edu.ua/9958/1/06_03_165.pdf

11. Рекомендована література

Базова

1. Мойсеєнко І.П., Марченко О.М. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: навч. посібник. – Львів, 2011. – 380 с.
2. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, N 48.
3. Закон України «Про науково-технічну інформацію». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 33.
4. Закон України "Про державну таємницю". Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 16

Допоміжна

1. Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б. Планування економічної безпеки підприємств. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 170 с.
2. Богомолов В.А. Экономическая безопасность. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 302 с.
3. Городня Т.А., Мойсеєнко І.П. Економічна та фінансова діагностика. – К.: ППНВ, 2008. – 282 с.
4. Донець Л.І., Ващенко Н.В. Економічна безпека підприємства: навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.lib.rv.ua/> – Рівненська державна обласна бібліотека
3. <http://www.rstu.rv.ua/book.html/> – Бібліотека НУВГП.
4. <http://nuwm.rv.ua/nmueb.html> – Офіційний сайт НУВГП